

TÜRKİYEDEKİ ÜNİVERSİTELERİN SAĞLIK, KÜLTÜR VE SPOR DAİRESİNİN İŞLEVSEL YÖNDEN İNCELENMESİ

Yavuz Selim AĞAOĞLU*

GOP Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretim Üyesi /TOKAT

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki üniversitelerin Sağlık Kültür ve Spor Dairesini işlevsel yönden incelemektir. Bu nedenle Türkiye'deki devlet üniversitelerinin Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlıkları örneklem olarak alınmıştır. Deneklerin %78.6'ı Sağlık Kültür ve Spor Daire başkanlığı ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının yasal işbirliği içinde olmalarını istemektedirler. Bu çalışmada Spor hizmetlerinin Sağlık Kültür ve Spor Daire'si içinde kalması istenirken rekreasyon merkezlerinin kurulmasına %75.0 ile evet denilmektedir. Üniversite gençliğinin ders dışı zamanını geçirebilmesi için üzerinde en büyük sorumluluk olan kurum Sağlık Kültür Ve Spor Dairesi Başkanlığıdır. Bu nedenle bu kurumun verimliliği bireylerin gelişimini de önemli derecede etkileyecektir.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine The Departments of Health,Culture and Sports in Turkish universities in terms of function. Because of this, The Departments of Health, Culture and Sports in Turkish universities were taken as examples. 78.6 % of the participants in the study want cooperation between the Departments of Health, Culture and Sports and Physical Education and Sports Faculties in Turkish universities legally. In this study,it was found that sports services want to be remained part of the services of the Departments of Health, Culture and Sports. And the participants mentioned the need for a center for recreation with 75 %. The Departments of Health, Culture and Sports has the responsibility to provide leisure activities for students. Therefore, the productivity of these departments is of great importance in terms of individuals' developments.

I.GİRİŞ

İnsan varlığının değeri evrensel ölçüler içindedir. Kışılık gelişiminin derslere, formal programlara göre gelişmesi mantığı yanlıştır. Çünkü eğitim yaşamın her safhasında vardır. Dolayısıyla serbest zaman deneyimleri kampta. yolda yürürken. yemek yerken v b. kişiyi kişiliği etkileyici, erdemli olmayı içerir. Esasen insan değişik tecrübeler ile kendine yaşamda yer edinmektedir. Bu tecrübeler yaşamda mutlu olmanın da esasını oluşturmaktadır. İnsan deneyimlerinin temelini birçok serbest zaman faaliyeti oluşturmaktadır.

İnsanların fiziksel, duygusal ve sosyal ihtiyaçları vardır. Bu nedenle bütün faaliyetler bu ihtiyaçların karşılanması için planlanmalı ve yapılmalıdır. Çünkü planlı bir çalışma çok içerikle az zamanda pek çok değerin kazanılmasını sağlar. Bu gelişmelerin olması için aktivite sayısının yanında deneyimli personele de ihtiyaç duyulmaktadır. Serbest zaman deneyimleri toplumdaki topluma çok büyük değişiklikler gösterebilmektedir. Zira her toplum kendi içinde farklı değerlere sahiptir. Ancak bu farklılıklar , evrensel değerler içinde zamanla azalabilir. Serbest zaman eğitimi, gönüllü katılım ile bireyin eğitiminde ana faktör durumundadır. Çünkü serbest zaman deneyimleri kişilerin seviyelerine, ilgi ve isteklerine göre şekillenir. Dolayısıyla bir yönüyle mutluluğun aranılması ve toplumların sağlığı serbest zaman felsefesi ile oluşmuş deneyimlerde kendini gösterebilir.

Günümüzde serbest zamanı değerlendirme bir yaşam biçimi halini almıştır. Bu yüzden serbest zaman faaliyetlerinin artması ve serbest zamanın değerlendirme yelpazesini genişletilmesi için çeşitli program ve projelerin üretilmesi bugün bir zorunluluk durumuna gelmiştir. Bu açıdan serbest zaman faaliyetleri kendi felsefesini oluşturmalı, psikolojik, sosyal ve fiziksel olarak sahip olduğu değerlere destek sağlamalıdır. İnsanların uğraş alanı içindeki yaşam biçimini etkileyen çabaları da içermeli, onların toplumun içinde yer alan bireyler olmasına yardım etmeli ve birlikte yaşamı güzelleştirmelidir. Bu noktada belirtmek gerekir ki, üniversite öğrenimi, yıllar boyu devam edecek davranış biçimlerinin oluştuğu en önemli süreçtir. Bu süreçte elde edilecek her pozitif davranış bireyi mutluluğa ve başarıya taşımada bir adım daha ileriye götürecektir. Serbest zaman deneyimleri güçlü, karakterli, sağlam kişilikli bireylerin yetişmesine yardım edecektir. Çünkü rekreasyon ortamında birçok durum ve oluşumlar yer alırken çeşitli öğrenmeler olur (4).

II.METOT

Bu çalışmanın evrenini Türkiye'deki devlet üniversiteleri, örneklemini ise devlet üniversitelerinin Sağlık Kültür ve Spor Dairesi Başkanları ile Şube Müdürlükleri içermektedir. Veriler anket yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Anketler üniversite rektörlüklerinden izin alındıktan sonra bütün devlet üniversitelerine posta ile gönderilmiştir. 20 adet üniversiteden anketlerin geri dönüşümü sağlanmıştır. Dönüşümü sağlanan anketler daire başkanlıklarını ve şube müdürlüklerini kapsamaktadır. Örneklem içindeki üniversitelerden sağlanan anketlerin 8 adedini şube müdürlükleri içermektedir. Yönetimin bütünlüğü açısından veriler birlikte değerlendirilmiştir.

III:BULGULAR

Tablo 1. SKS* nin yapısı ile ilgili değerlendirmeler

Değerlendirmeler	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Yeniden yapılanması gerekir.	16	57,1	12	42,9
Spor hizmetlerinin SKS den ayrılması gerekir	8	28,6	20	71,4
SKS nin faaliyetlerin planlanmasında yeterlidir	11	39,3	17	60,7
SKS ve beden eğitimi bölümünün yasal işbirliği gereklidir.	22	78,6	6	21,4
Rekreasyon ve sportif faaliyetler beden eğitimi ve spor yüksekokulları tarafından yürütülmelidir.	11	39,3	17	60,7
SKS personeli yeterli beceri ve bilgi taşımaktadır.	22	78,6	6	21,4
SKS de görev tanımlaması yapılmıştır.	24	85,7	4	14,3
Yeterli sosyal etkinlik yapılmaktadır.	18	64,3	10	35,7
SKS bu şekliyle gereklidir.	28	100,0	-	-
SKS için yasal düzenleme gereklidir.	11	39,3	17	60,7
SKS daireleri bağımsız ve direk rektörlüğe bağlanmalıdır.	6	21,4	22	78,6
SKS -BESYO ilişkisi yeterli düzeydedir.	11	39,3	17	60,7
SKS altındaki daireler birim olarak ayrılmalıdır.	7	25	21	75
Rekreasyon merkezi kurulmalıdır	21	75	7	25
Üniversite spor takımlarından BESYO sorumlu olmalıdır	20	71,4	8	28,6
Engelli öğrenciler için faaliyet programı	3	10,7	25	89,3

SKS ile ilgili düşüncesiniz nedir?	%	f	SKS deki en önemli sorun nedir?	%	f
SKS fonksiyonları yeterlidir	39,3	11	Personel yetersizliği	53,6	15
SKS içinde yeni yapılanmalar gereklidir	60,7	17	Tesis yetersizliği	17,9	5

Spor hizmetleri ayrılmalıdır	-
Fikrim yok	-
SKS deki en önemli sorun	-

Teşkilatlanma yapısı	21,4	6
Sorun yok	3,6	1
Diğer	3,6	1

Tablo 2. Rekreasyon kavramı ile ilgili değerlendirmeler

Rekreasyonun amacı nedir?	f	%	Rekreasyon nedir?	f	%	Rekreasyon yöneticisi nasıl olmalıdır	f	%
Yarışmak	2	7,1	İhtiyaçtır	2	7,1	Otoriter olmalı	-	-
Sağlıklı olmak	7	25	İfade biçimidir			Demokratik olmalı	4	14,3
Serbest zamanı değerlendirmek	16	57,1	Sosyal yaşamdır	6	21,4	Umursamaz olmalı	-	-
Para kazanmak	-	-	Hepsi	18	64,3	Koordinator olmalı	24	85,7
Diğer	3	10,7	Diğer	2	7,1	Diğer	-	-

***Sağlık Kültür ve Spor Dairesi**

IV.TARTIŞMA

Serbest zamanda gerçekleştirilen veya gerçekleştirilmesi istenen etkinliklerin türü önemlidir. Çünkü serbest zamanın dışında kalan yaşamın süre olarak belirlenmesi, hangi etkinliklere karar verileceği ile ilgili roller çok sınırlıdır (2). Bu nedenle serbest zaman programları bütün öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak, geniş yelpazedeki faaliyetleri içermelidir. Öğrencilerin ilgi ve istekleri belirlenmeli, bunları ölçmek ve değerlendirmek için bilimsel yöntemleri içeren çalışmalar yapılmalıdır. Öğrencilerin sosyal, fiziksel, ruhsal ve duygusal yönlerine hırıp eden iyi hazırlanmış serbest zaman deneyimlerine ihtiyaç vardır. Serbest zaman eğitime önem ve değer kazandıran, bireye ve topluma yarar sağlamasıdır.

Her yönetici gibi rekreasyon yöneticileri de zamanı verimi ve etkili kullanmada bazı önlemler almak suretiyle verimliliğin artırılmasını sağlamadılar (3). Bu programlar iyi planlanmış, uygulanabilir ve sonuçları öğrencilerin üzerinde görülebilecek boyutlarda olmalıdır. Bunun içine yetişmiş uzman kişilerin programlarda yer alması son derece önemlidir (1) Bu amaçla üniversitelerde faaliyetler olarak "sportif / rekreasyon", "topluluk/ klüp" ve "kurs" alanlarında faaliyetler düzenlenmelidir. Faaliyete katılan öğrencilerin görüş ve değerlendirmeleri belirlenmeli, oluşan veriler rekreasyon programlarının hazırlanmasında rehber olarak kullanılmalıdır. Üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarıyla ilgili birim 2547 sayılı kanunun 2880 sayılı kanunla değişiklik 46.ve 47. maddeleri uyarınca kurulması kararlaştırılan ve 18301 sayı ve 3 şubat 1981 tarihli resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Sağlık Kültür ve Spor Daire başkanlığıdır (10).

Yapılan bir araştırmada elde edilen bulgular, üniversitelerdeki Sağlık, Kültür ve Spor Dairelerinin yasal düzenlenmesinin gözden geçirilerek yeniden yapılanması gerektiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır (6). Bu çalışmada ise denekler %78.6'ı Sağlık Kültür ve Spor Daire başkanlığı ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının yasal işbirliği içinde olmalarını istemektedirler. Bu çıkan sonuç önemlidir. Çünkü kurumlar arasındaki bu yasal işbirliği alanında uzman olan birçok öğretim elemanını barındıran Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarından daha fazla hizmet üretilmesini sağlayacaktır. Bu durumda spor hizmetlerinden yararlanmalarını ve gerekli hizmetlerin (araç-gereç, tesis, maliyet, personel, vb.) sağlanmasında çeşitli hukuki yükümlülüklerin oluşturulması hem Sağlık Kültür ve Spor Daire'sini hem de Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları ile ilgili, düzenlemeleri kolaylaştıracak ve hizmet üretimini sağlayacaktır. Spor hizmetlerinin Sağlık Kültür ve Spor Daire'si içinde kalmasını ve ayrı bir birim olmasına ise % 71.4 ile olumsuz yaklaşmaktadırlar. Bu yaklaşım hizmet üretimini kısıtlamaktadır. Üniversitelerde kampus rekreasyon merkezleri kurulmalı ve bu merkezler kendi içlerinde yapılanarak hizmet üretmelidir. Çünkü kültür ve sağlık hizmetleri ile hizmet alanı genişlemekte, uzman personel istihdam edilmemektedir. Bunun nedeni olarak ise spor hizmetlerinde yasal düzenleme ve hizmet üretimindeki nitelikli personel tanımlamalarının yeterli olarak yapılmamış olmasıdır. Buna karşılık denekler % 85.7 ile görev tanımlamasının yapıldığını söylemektedirler. Ayrıca Sağlık Kültür ve Spor Daire'sinin bu şekilde yeterli olduğunu (% 100) belirtmişlerdir. Bu çok iyimser bir yaklaşımdır. Bunun yanında Spor hizmetlerinin ayrı bir birim olarak ve direktörlüğe bağlanmasına ise % 78.6 ile hayır demektedirler. Yapılan bu çalışmada spor hizmetlerinin Sağlık Kültür ve Spor Daire'si içinde kalması istenirken rekreasyon merkezlerinin kurulmasına %75.0 ile evet denilmektedir. Burada esas sorun rekreasyon hizmetleri ve rekreatif yapıyı beraber oluşturan bir yapının oluşturulmasıdır. Oluşturulan bu yapıda üniversite spor takımları da yer almalıdır. Üniversitelerde engelli öğrencilerin göz ardı edildiği görülmektedir. Faaliyet programları yok denecek kadar (% 89.3) az görülmektedir. Bir diğer çalışmada Sağlık Kültür ve Spor Daire'si yöneticilerinin büyük bir çoğunluğunun rekreasyon ve spor yönetimi için uygun niteliklere sahip olmadıkları, %23 gibi yüksek sayılabilecek bir oranın diploma ve sertifika alabilmenin kendileri için diploma ve sertifika alabilmenin önemli olmadığını belirtmeleri düşündürücüdür (7).

Bir realite olan rekreasyon bölümlerinin üniversitelerde bir bölüm olarak eğitim vermesinin gittikçe artması bu alanda yetişen işgücünü karşılayabilecek yeterlilikte henüz değildir. Aynı zamanda üniversitelerde

rekreasyon bölümleri mezunlarının çalışması gereği henüz kavranmamıştır. Gerçekte bu alanda yeterli uzmanlık bilgisi alan rekreasyon bölümü mezunlarının artık üniversitelerde istihdam edilmesi gerekliliği ve zorunluluğu vardır.Çeşitlilik, hoşlanmanın anasıdır. Öğrencilerin faaliyetlere katılımını arttırmak için faaliyetlerdeki çeşitliliğin, geniş ilgi ve istekler göz önünde tutularak planlanmalıdır. Her üniversitenin bir rekreasyon mısyonu oluşturulmalı, öğrenci kendine sunulacak hizmet ve bilgileri alabileceği yerleri ve bilgileri bilmelidir (8). Üniversitelerde rekreasyon ,değişik oranlarda yeteneklerin geliştirilmesi, kişilikli ve mutlu bireylerin oluşmasına yardım etmelidir (9). Öğrenciler için aktivite merkezleri yapmalı yada birçok serbest zaman programı oluşturmalıdır (5). Üniversitelerin spor hizmetleri öğrenci boyutu, personel boyutu, organizasyon yapısı olarak üç boyut halinde incelenmelidir (1). Bu çalışma personel boyutu ve buna bağlı olarak organizasyon yapısı üzerinde durmaktadır. Personel boyutu olarak personeilin eğitimi ve rekreasyon eğitimini almış olmasıdır.

KAYNAKLAR

- 1-Ağaoğlu, Y.S., (2002) Türkiye'deki Üniversitelerin Rekreasyon Programlarının Geliştirilmesi, Doktora Tezi, OMÜ. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Samsun, s. 146,160
- 2-Gökmen H. at al.(1985) Yükseköğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri. T.C.Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Bakanlığı,Gençlik Hizmetleri ve Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı. Milli Eğitim Basımevi. Ankara, 10
- 3-İmamoğlu, F. Çimen, Z. (1998) Spor Yöneticileri İçin Etkili Zaman Yönetimi.Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi.Cilt.3. Sayı.1. Ocak,s.51
- 4-Kelly, J.R. (1990) Leisure, s.187
- 5-Kraus G. R. Curtis J. E. (1982) Creative Management in Recreation And Parks,s. 158, 3
- 6-Mirzeoğlu, N (1995). Üniversitelerdeki Sağlık,Kültür ve Spor İşleri Daire Başkanlıklarının Yönetim Yapısı ve Sortif İşlevlerinin İncelenmesi, Doktora Tezi, Ankara, s.233
- 7-Suiçmez, H. (2000). Türkiye ve İngiltere'deki Sportif Rekreasyon Yöneticilerinin Karakteristik Özellikleri. Doktora Tezi. Mart ,Trabzon,s. 15, 144
- Torkildsen, George(1992). Leisure And Recreation Management. Third Edition,, 27
- 8-Torkildsen, George.(1992) Leisure And Recreation Management. ThirdEdition, s.45, 64, 415, 27
- 9-Türkoğlu, A.(1998) Karşılaştırmalı Eğitim. "Dünya Ülkelerinden Örneklerle "Baki Kitabevi, Adana. s. 135
- 10-Yükseköğretim Kurumları (1994) Medo-Sosyal, Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Uygulama Yönetmeliği, Ankara